

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA AXBOROT VA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

*Sattorova Xadicha Jabborovna
Nizomiy nomidagi TDPU dotsenti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda ona tili va o'qish savodxonligi darslarida axborot va ilg'or pedagogik texnologiyalardan hamda interfaol metodlardan foydalanishning ijobiy ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, dars jarayonida qo'llash uchun turli zamonaviy pedagogik texnologiya usullaridan namunalari tavsiya etilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, orfografiya, pedagogik texnologiyalar, zamonaviy, interaktiv, metod, didaktik maqsad, ta'lim samaradorligi, interfaol metod, interfaol dars

Maktab o'qituvchilari doimo yangilik bilan shug'ullanishlari, darslarini mazmunli, qiziqarli, samarali, zamonaviy qilishlari zarur. Bolalarni fanga qiziqitirish, o'quvchilar e'tiborini jalb qilish, ular o'zlariga taqdim etilgan bilimlarni olishni xohlashlari va uni o'zlari olishni o'rganishlari uchun biz doimo asosiy vazifamiz bo'lgan. Dars yorqin, samarali, samarali, hissiy, esda qolarli va ifodali bo'lishi kerak; Shundagina bolalarga berilgan bilimlar uzoq vaqt esda qoladi, uning barcha keyingi ta'limi asos bo'ladigan poydevor uchun mustahkam poydevor bo'ladi. Samarali usullarni izlash bizni yangi kompyuter texnologiyalariga olib keldi. Dastlab biz kompyuterdan qulay "xotirali yozuv mashinkasi" sifatida foydalanardik: u bilan didaktik materiallar, dars matnlarini tayyorladik; yaratilgan ro'yxatlar, shablon shakllari; uy kompyuterida tizimlashtirilgan hujjatlar; tayyorlangan hisobotlar va boshqalar. PowerPoint taqdimotlarini yaratish dasturini asta-sekin o'zlashtirdi va o'zlarining taqdimotlarini yaratishni boshladilar, ular sinfda qo'llaniladi. Internetga kirganimizda oldimizda katta imkoniyatlar ochildi. Internet-resurslardan foydalanish talabalar e'tiboriga bosma ko'rgazmali qurollar orasida har doim ham uchramaydigan katta formatdagi bir qancha reproduksiyalarni taqdim etish imkonini berdi. Rasmlardagi reproduksiyalarni o'rganish bolalarning so'z boyligini faollashtiradi, o'quvchilarda insho yozishda o'z fikrini ifoda etish qobiliyatini rivojlantiradi va shu bilan birga ularda atrofdaagi olam, tabiatga, hayvonlarga, mehnatga, insonga muhabbat haqida to'g'ri tasavvurlarini shakllantirishga hissa qo'shadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun elektron qo'llanmalar darslarni diversifikatsiya qilishga, bolalarni o'qitishga individual yondashuvni amalga oshirishga yordam beradi. Kompyuter texnikasining imkoniyatlari elektron resurslardan foydalangan holda istalgan mavzu va mavzu bo'yicha qiziqarli darsni tez, eng muhimi, sifatli tayyorlash imkonini berishi ham muhim. Ushbu darslarni o'tkazish uchun sizga faqat bitta kompyuter va tasvirni ekranga o'tkazadigan multimedia proyektori kerak bo'ladi. Bu har bir o'qituvchi uchun juda qulay. Bugungi kunda ta'lim jarayonida AKTdan foydalanish juda muhim bo'lib, usiz boshlang'ich sinflarda zamonaviy ta'limni amalga oshirish mumkin emas. Boshlang'ich maktab uchun bu ta'lim maqsadlarini belgilashda ustuvorliklarni o'zgartirishni anglatadi: ta'lim va tarbiya natijalaridan biri bolalarning zamonaviy kompyuter texnologiyalarini o'zlashtirishga tayyorligi va ularning yordami bilan olingan ma'lumotlarni yangilash qobiliyati bo'lishi kerak. o'z-o'zini tarbiyalash.

Axborot va ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish boshlang'ich ta'limda ona tili va o'qish savodxonligi darslarida katta ta'sir ko'rsatadi. Bu texnologiyalar o'qituvchilarga o'quvchilarni jalb qilish, o'qitishni shaxsiylashtirish va tilni samarali o'rganishni rag'batlantirish uchun innovatsion vositalar va resurslar bilan ta'minlaydi. Bu darslarda axborot va ilg'or pedagogik texnologiyalardan qanday foydalanish mumkinligiga misollar keltiramiz:

Raqamli o'qish platformalari: Onlayn platformalar va elektron kitoblar ona tilidagi interaktiv va qiziqarli o'qish materiallarining keng doirasini taklif qiladi. Ushbu platformalar ko'pincha tushunish va so'z boyligini rivojlantirish uchun audio qo'llab-quvvatlash, so'zlarni ajratib ko'rsatish va interaktiv viktorinalar kabi xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Shuningdek, ular o'quvchilarga o'qishga bo'lgan muhabbatni uyg'otadigan turli xil matnlar, jumladan, badiiy, badiiy bo'lmagan va she'riyatdan foydalanish imkonini beradi.

Gamifikatsiya: O'rganish tajribasini o'yinga aylantirish til o'rganishni qiziqarli va talabalar uchun motivatsiya qilishi mumkin. Ta'lim o'yinlari va til o'rganish ilovalari o'quvchilar o'qish va til ko'nikmalarini mashq qilishlari mumkin bo'lgan interaktiv va immersiv muhitlarni ta'minlaydi. Ushbu vositalar ko'pincha mukofotlar, qiyinchiliklar va taraqqiyotni kuzatish kabi elementlarni o'z ichiga oladi, bu esa o'quvchilarni faol ishtirok etish va qiziqarli o'rganishga undaydi.

Multimedia resurslari: Videolar, audio yozuvlar va podkastlar kabi multimedia resurslaridan foydalanish tinglash va o'qishni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarni turli xil ovozlari, urg'u va madaniy kontekstlarga ta'sir qilish uchun multimedia kontentini kiritishlari mumkin. Bundan tashqari, multimedia resurslari talabalarga ommaviy axborot vositalarining turli shakllarini tahlil qilish va tanqidiy baholash, ularning raqamli savodxonlik ko'nikmalarini oshirish imkoniyatlarini taqdim etadi.

Hamkorlikdagi onlayn platformalar: hamkorlikda o'rganishni qo'llab-quvvatlovchi onlayn platformalar va vositalar ona tili va o'qish savodxonligi darslarida muloqot, hamkorlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin. Virtual munozara taxtalari, hamkorlikda yozish vositalari

va onlayn forumlar talabalarga mazmunli muhokamalarda qatnashish, o'z g'oyalarini baham ko'rish va tengdoshlaridan fikr-mulohazalarni olish imkonini beradi. Ushbu platformalar, shuningdek, faol ishtirokni rag'batlantiradi va sinfda hamjamiyat hissini rivojlantirishi mumkin.

Moslashuvchan ta'lim tizimlari: Moslashuvchan ta'lim tizimlari o'qitishni talabaning individual ehtiyojlariga moslashtirish uchun algoritmlardan foydalanadi. Ushbu tizimlar har bir talabaning o'qish va til ko'nikmalaridagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlashi va shaxsiy tavsiyalar va o'rganish yo'llarini taqdim etishi mumkin. O'qitish mazmuni va sur'atini har bir o'quvchiga moslashtirib, moslashtirilgan ta'lim tizimlari o'quvchilarning ona tili va o'qish savodxonligi sinfidagi turli xil ta'lim ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi.

Raqamli hikoya vositalari: Raqamli hikoya qilish vositalari talabalarga matn, tasvir, audio va video kabi multimedia elementlaridan foydalangan holda o'zlarining hikoyalarini yaratish va almashish imkonini beradi. Bu vositalar o'quvchilar o'z hikoyalarini rejalashtirish, yozish va taqdim etishda ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va til ko'nikmalarini rivojlantiradi. Raqamli hikoya qilish, shuningdek, talabalarga hikoya tuzilmalari, til konvetsiyalari va ekspressiv muloqot haqidagi tushunchalarini namoyish qilish imkonini beradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, axborot va ilg'or pedagogik texnologiyalarning integratsiyasi ona tili va o'qish savodxonligi darslarini rivojlantirishga yordam bersa-da, ular an'anaviy o'qitish usullarini butunlay almashtirmasligi kerak. O'qituvchilar talabalarga yo'l-yo'riq berish, fikr-mulohazalarni bildirish va mazmunli o'rganish tajribasini osonlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Texnologiyalar o'qituvchi va o'quvchining o'zaro ta'sirini almashtirishdan ko'ra, sinfdagi ta'limni to'ldirish va boyitish vositasi sifatida ko'rilishi kerak.

Darsda multimediali taqdimotlardan foydalanish o'quv jarayonini boyitadi, samaraliroq qiladi, shuningdek, o'quvchilarning ijodiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Mavzuni o'rganishning istalgan bosqichida taqdimotlardan foydalanish mumkin. Bolalar bu darslarga juda qiziqadi va ularni yaxshi ko'radi. O'ylaymizki, boshlang'ich sinflardayoq bolaga kompyuter qiziqarli, hayajonli ish quroli ekanligini va agar u kompyuterda o'zi biror narsa qilishni o'rgansa, u bunday mashg'ulotlardan zavqlanadi va foyda oladi, deb tushunish mumkin.

Boshlang'ich maktab yoshida o'yin o'rganish bilan birga bolaning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bolalar didaktik o'yin holatiga kiritilganda, o'quv faoliyatiga qiziqish keskin ortadi. Zero, o'yin ta'lim jarayonining bir qismi ekanligi hech kimga sir emas. Biz o'yindan foydalanamiz - «Auktsion» tanlovi. U har qanday mavzuda qo'llanilishi mumkin. Masalan, fe'llar mavzusini o'rganayotganda, ushbu sxema uchun iloji boricha ko'proq o'tgan zamon fe'llarini tanlang. 3 daqiqada bolalar sxema bo'yicha 21-25 ta so'zni yozdilar: yozdi, sotib oldi, qichqirdi va hokazo. Yoki «Kim ko'proq?» o'yini, o'rganilayotgan qoida uchun so'zlar tanlanadi, kim ko'proq sinonim, antonim so'zlarni tanlaydi. o'quv va nazorat mashqlari. Didaktik o'yin orqali ona tili va o'qish darsi darslariga qiziqish uyg'otamiz. Boshlang'ich maktab yoshida o'yin o'rganish bilan birga bolaning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bolalar didaktik o'yin holatiga kiritilganda, o'quv faoliyatiga qiziqish keskin ortadi.

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va so'z boyligini boyitishga hissa qo'shadigan «Cryphers» o'yinidan foydalanish muhim rol o'ynaydi. Masalan, topshiriq beriladi: so'zlarni taxmin qiling va har bir guruhdan qo'shimcha so'z tanlang: aaltrek, lazhok, raukzhk, zitok (plastinka, qoshiq, krujka, soyabon); oarz, straa, yanivsh, roamksha (atirgul, aster, olcha, romashka); kyoink, michkya, zhyil, gesn (konki, to'p, chang'i, qor) va boshqalar. Biz shifrlangan iboralar va shifrlangan jummalarni taklif qilamiz. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'tkazishning qiziqarli shakllaridan foydalanishga yordam beradi: ertak darslari, sayohat darslari, bayram darslari, KVN, bolalarga turli xil vazifalarni so'raydigan yoki yangi mavzu bilan tanishishga yordam beradigan ertak qahramonlaridan foydalanish. . AKT bolalarni tilni o'rganishga jalb qilish, ona tili va o'qish darsi darsini sevimli, qiziqarli qilish imkonini beradi. og'zaki xalq amaliy san'atidan foydalanish (til ohanglari, ko'chatlar, sanoq olmoshlari, topishmoqlar, maqollar). To'g'ri, ezgu, halol, samimiy va qat'iy so'zning qudrati va ahamiyatini xalq juda qadrlaydi. Maqollar insonning ijobiy fazilatlarini maqtaydi, uning kamchiliklarini qoralaydi, ular yangi materialni o'rganishda yaxshi yordamchi bo'lib, sinfda qoidalarni o'rnatadilar. Maqollar va matallar ona tili va o'qish darsining har qanday mavzusi uchun tanlanishi mumkin: juftlangan jarangli va jarangsiz undoshlar, urg'usiz unilarning imlosi, talaffuzi bo'lmagan undoshlar bilan so'zlarni o'rganish, predlog va prefiksli so'zlarni imlo, ajratuvchi va qattiq belgi bilan, otlarning hollarini o'rganishda. , shaxs-sonli fe'l qo'shimchalarini o'rganayotganda, olmosh va ergash gaplarni o'rganayotganda, fe'lning noaniq shakli va hokazo. Ayrim maqollar bir necha marta ishlatilishi mumkin. Ular o'quvchilarning nutqini yaxshilashga, so'z boyligini boyitishga, bolalar xotirasi va tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi, shuningdek, maqollar misollaridan foydalanib, ularda odob-axloqiy fazilatlarini shakllantirishga harakat qilaman. AKT yordamida barcha eslatmalardan vizual foydalanish mumkin. Shunday qilib, masalan, jumla berilgan: Bog'dagi qirg'oqlarda sariq iplar paydo bo'ldi. Gapni tahlil qilib, ortogrammalarning mavjudligini aniqlagandan so'ng, vazifa beriladi: otlarni gap bo'laklari sifatida tahlil qilish. Taqdimot ramkasining o'ng tomonida eslatma beriladi, unga ko'ra bolalar boshlang'ich shaklni, jinsni, tuslanishni, holatni, raqamni, jumladagi rolni aniqlaydilar yoki yigitlar eslatmadan qaysi vazifani bajarish kerakligini aniqlashlari kerak.

Kompyuter lug'at ishini olib borishga ijodiy yondashish, uni samaraliroq qilish, lug'at so'zlari bilan

ishlashning turli usullarini qo'llash uchun katta imkoniyat yaratadi. Lug'at diktantlarining tanlab, qisqa muddatli, tasviriy, topishmoqlar yordamida, tavsiflovchi iboralar uchun sinonim va antonimlarni tanlash bilan, etishmayotgan harflar bilan, alifbo tartibida, xotiradan yozish kabi usullaridan foydalaning.

Kompyuterdan foydalanib, biz lug'at so'zlari bilan ishlashning quyidagi usulidan ham foydalanamiz: biz ushbu so'zlarni o'qishni taklif qilamiz, keyin turli xil rasmlarni ko'rsatamiz va bolalar faqat o'qigan so'zlarga mos keladiganini yozishlari kerak. Ish oxirida tekshirish amalga oshiriladi.

Sifat haqida o'rganilgan ma'lumotlarni AKT yordamida takrorlashda sifat haqidagi barcha o'rganilgan qoidalarni esga olamiz. Keyin fe'l-avtor, qaratqich va yuklama holatlarida iboralarni yozishni taklif qilamiz: oq dasturxon, ulkan uy, erta tong.

Imloni samarali o'rgatish uchun innovatsion texnologiyalar yordamida kontseptsiya ustida ishlashning turli bosqichlarida vizualizatsiyadan ko'p va xilma-xil foydalanish, ko'nikmalarni mustahkamlash uchun juda ko'p turli xil mashqlarni kiritishga erishiladi. O'quv jarayoniga elektron dinamik diagramma va modellar, jadvallar, rang-barang illyustratsiyalar va boshqalarning kiritilishi dars samaradorligini oshirish imkonini beradi. Raqamli ta'lim resurslari mavjudligi bilan kompyuter texnologiyalari o'quv jarayonining barcha bosqichlarida qo'llanilishi mumkin: yangi materialni tushuntirishda, mustahkamlashda, takrorlashda, nazorat qilishda.

Videotexnologiyadan foydalanish vizualizatsiya rolini oshirishga imkon beradi, o'quvchilarga o'rganilayotgan jarayonlar haqida to'liqroq va ishonchli ma'lumot beradi va ularni faol ishlarga jalb qiladi. Konsolidatsiya bosqichida kompyuter yordamida siz o'quv materialini o'zlashtirish darajasini kuzatishingiz mumkin. Buning uchun sinf odatda guruhlarga bo'linadi, ularning har biri o'z rejimida yoki kompyuterlar soni bo'yicha tanlab ishlaydi.

Bilimlarni takrorlash, umumlashtirish va tizimlashtirishda kompyuterning grafik imkoniyatlaridan foydalaniladi, bu esa o'quvchiga materialni o'zlashtirish darajasini aniqlashga va xatolarni tuzatishga yordam beradi.

Bilimlarni tekshirish va nazorat qilishda kompyuter texnologiyalari an'anaviy yondashuvdan sezilarli ustunlikka ega, baholash ob'ektivroq bo'ladi.

O'quv jarayonida AKTdan foydalanish har bir bolani o'rganishning turli darajalari, xotira, fikrlash va diqqat xususiyatlarini hisobga olgan holda o'qitishga yordam beradi. AKT dan foydalanish o'quv jarayonini farqlash imkonini beradi, masalan, rivojlanish darajasi yuqori bo'lgan o'quvchilar qiyinligi oshgan mashqlarni bajarish orqali kompyuter yordamida o'z bilimlarini chuqurlashtirishlari mumkin.

Darsda kompyuterdan foydalanish o'qituvchiga qisqa vaqt ichida o'quv materialini mavzusi bo'yicha bilim darajasi to'g'risida ob'ektiv tasavvurga ega bo'lish va natijalarni o'z vaqtida tuzatish imkonini beradi. Shunday qilib, boshlang'ich sinf darslarida kompyuterdan foydalanish maqsadga muvofiq va istiqbolli ko'rinadi. Bu vazifalarning bajarilishi ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning shakli va usullarining takomillashuviga, maktab o'quvchilarining bilim, ko'nikma va axborot bilan ishlash ko'nikmasiga ega bo'lishi, mustaqil ravishda yangi bilimlarni egallash ko'nikmasini shakllantirishga olib keldi.

Foydalangan adabiyotlar

1. Baranova E.V.ning bibliografik ro'yxati. Gogun E.A. va boshqa boshlang'ich sinflarda darslarni tashkil etishda instrumental hisobga olgan holda o'qitishga yordam beradi. AKT dan foydalanish bo'yicha uslubiy tavsiyalar. - Sankt-Peterburg: Anadolu, 2003 yil.

2. Bashmakov, M.I. O'quv muhitining tasnifi / M.I. Bashmakov, S.N. Pozdnyakov, N.A. Reznik // Maktab texnologiyalari. - 2000. - No 3. - S. 135-146.

3. Bashmakov, M.I. Axborot ta'lim muhiti / M.I. Bashmakov, S.N. Pozdnyakov, N.A. Reznik. - Sankt-Peterburg, 1996. - 167 b.

4. 2010 yilgacha bo'lgan davrda Rossiya ta'limini modernizatsiya qilish kontseptsiyasi // Milliy ta'lim. - 2002. - No 4. - S. 254-269.

5. Krasilnikova, V.A. Ta'limni axborotlashtirish: kontseptual apparat / V.A. Krasilnikova // Informatika va ta'lim. -2003 yil. - No 4. - S. 21-27.

6. Kruk, L.V. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish. festival.1september.ru.

7. Pavlova, S.A. Boshlang'ich maktabda ta'limning axborot va texnik vositalari / S.A. Pavlova, R.Ya. Trofimova // Boshlang'ich maktab. - 2001. - 4-son. - S. 110-112.